

IT TAKES A VILLAGE TO RAISE A CHILD

Door: René de Boer

In het voorjaar van 2012 is er een tiendaagse opleiding gestart bij Leren over Leven over gewelddoos verzet en nieuwe autoriteit. Het door Haim Omer en collega's ontwikkelde gedachtegoed vormt de inspiratie voor dit traject.

De opleiding is bestemd voor iedereen die professioneel in contact komt met jongeren die zich destructief en/of agressief gedragen en met ouders/begeleiders die zich machteloos voelen. Jeugdhulpverleners, ouderbegeleiders en gezinswerkers zijn vanzelfsprekend welkom, maar eveneens deelnemers uit welzijnswerk, hulpverlening, onderwijs, ambtenarij, bedrijfsleven of samenlevingsopbouw.

In deze opleiding wordt geleerd zorgvuldig én effectief om te gaan met dit soort gedrag. Niet alleen worden inzichten verworven in de spiraal van geweld en destructieve actie-reactie. Er worden ook concrete interventies aangereikt om deze spiraal te helpen doorbreken. Presentie van ouder/ opvoeder is daarbij cruciaal. De stappen die gezet moeten gaan worden (stoppen van de escalatie, waakzame zorg en doorbreken van isolement), vergen stuk voor stuk moed en kunde.

It takes a village

De Israëlische professor Haim Omer, de bedenker van de Non Violence Retraetment (NVR)/ New Authority (NA) benadrukt sterk, dat er veel nodig is om een kind op te voeden en door een woelige periode te leiden.

Omer ontwikkelde de NVR-methode, deels uit eigen behoefte en ervaring als vader. In de methodiek van Omer staat deëscalatie van de negatieve spiraal voorop, maar dan wel gewelddoos. Omer laat zich hierbij inspireren door Gandhi, Martin Luther King jr. en een aantal anderen die in dit spoor van gewelddoos verzet hebben gedacht en gehandeld.

In de NVR/NA is het netwerk van opvoeders, familieleden en instanties belangrijk. Hulpverleners staan naast de ouders en

ondersteunen hen in de gezinssituatie. Uitgangspunt van Omer is het herstel van het gezag van de ouders en ontmanteling van de macht van het destructieve gedrag van het kind. Zonder dat de beide partijen het hebben gemerkt, zijn ze in deze onmachtige situatie gekomen. Het is aan de opvoeders om de verantwoordelijkheid te nemen en de deëscalatie in te zetten op een niet-gewelddadige manier.

Begrip van escalatieprocessen kan een belangrijke bijdrage vormen aan het antwoord op de vraag hoe met dit soort situaties om te gaan. Er zijn twee vormen van escalatie:

1. symmetrische escalatie, waarin de boosheid van het kind en die van de ouder elkaar in een vicieuze cirkel versterken en
2. complementaire escalatie, een interactiepatroon waarin de dreigementen van het kind de ouders ertoe brengen de strijd op te geven waardoor de eisen en dreigementen van het kind verergeren (enzovoort).

Deze twee soorten escalatie versterken elkaar bovendien.

NVR/NA, een nadere uitwerking van de methodiek

Gewelddoos verzet biedt een alternatief. De ouders laten het kind weten dat zij zich niet laten provoceren tot vijandige escalatie. Hiermee ligt de nadruk niet langer op de resultaten (bijvoorbeeld het stoppen van beledigingen), maar vinden ouders in plaats daarvan hernieuwd zelfrespect in hun eigen handelen. Door deze opstelling ontstaat een nieuwe situatie. De beledigingen – waarvan het doel is boosheid en gekwetstheid op te roepen – verliezen een groot deel van hun effect.

Het verder tegengaan van escalatieprocessen wordt versterkt door het inzetten van bemiddelaars. Dit kunnen leeftijdsgenoten zijn of ouders van vrienden. Het stellen van verzoeningsgebaren wordt door de jongeren niet altijd aanvaard, maar is van levensbelang in het herstel van de relatie.

Kenmerken van NVR/NA:

1. Laat je niet provoceren. Agressieve kinderen zullen blijven provoceren en discussies uitlokken met als doel dat u uw zelfbeheersing verliest.
2. Treed uit het isolement. Stop met het toedekken van de problemen. Geheimhouding houdt het slachtofferschap in de hand. Het verwerven van steun van familie, vrienden en hulpverleners is een essentiële stap in de overgang naar gewelddoos verzet. Door voor openheid te kiezen geven ouders tevens uiting aan de gewenste asymmetrie van middelen: het kind met agressieve of antisociale neigingen zal sneller kiezen voor leugens en het verbergen van dingen.
3. Doorbreek automatische gehoorzaamheid. De kracht van de heerser en de zwakte van de onderdrukte(n) zijn geen onveranderlijke feiten.
4. Stap af van machtsdenken (wie is de baas?) en trap niet in de val van gekrenkte trots en gelijk halen of willen krijgen.

In zijn handleiding voor ouders schetst Omer wat hij verstaat onder gewelddoos verzet. De principes van gewelddoos verzet zijn uitgewerkt in zeven concrete interventies.

1. De sit-in.

In een aankondiging stellen de ouders dat ze niet langer het destructief gedrag accepteren. In heldere taal, vrij van dreiging, op een rustig moment, bezoeken ze het kind op zijn kamer en doen de aankondiging. Dit is een keerpunt voor het hele gezin. Het kind wordt gevraagd een oplossing voor te stellen.

2. De telefoonronde.

Betrek anderen bij wat er gaande is. Als het kind te laat is of niets van zich laat horen: Bel iedereen. Maak een lijst met contactpersonen van het kind. Het betekent ouderlijke aanwezigheid en een herbevestiging van uw recht toezicht op het kind te houden. Verzamel adressen en telefoonnummers van vrienden, kennissen van het kind en van de gelegenheden die het bezoekt.

3. Netwerken.

Praat met vrienden van het kind, hun ouders en met iedereen binnen het netwerk van het kind.

4. Volgen.

Uw kind volgen doet u om het contact met uw kind te herstellen, wanneer dit het ouderlijk gezag ontloopt. Het doel is schade te voorkomen en niet toe te laten dat uw kind het contact wil verbreken.

5. De staking.

In tegenstelling tot de sit-in neemt de staking een paar dagen (meestal 3) in beslag en wordt deze uitgevoerd in aanwezigheid van zoveel mogelijk helpers. Staking gebeurt na een ernstig incident, weglopen of vanwege criminele feiten. Het vraagt een groot engagement van iedereen. Dreigementen of waarschuwingen moeten uitblijven. Er wordt een schriftelijk verslag gemaakt dat onder alle deelnemers wordt verspreid. Dit verslag is geen contract, maar een overgangsrитуeel.

6. Weigeren van opdrachten.

De gewoonte van automatische gehoorzaamheid moet doorbroken worden. Het is een bewustwording van de vele diensten waartoe u zich verplicht voelt. Het is niet iets wat u doet om uw kind te straffen, wel om een einde te maken aan uw eigen onderworpen gedrag.

7. Verzoeningsgebaren

Helpen de relatie met het kind te verbreden, zodat die niet langer alleen uit conflicten bestaan. Uit onderzoek naar escalatieprocessen blijkt, dat door dit soort gebaren de wederzijdse agressie afneemt en de relatie verbetert. Gewelddoos verzet ontstaat niet automatisch; het is een proces waarvan het effect cumulatief is. Alle activiteiten versterken elkaar. In de praktijk betekent dit al gauw 3 maanden intensief bezig zijn. 🌱

René de Boer, psychosociaal therapeut bij IKOS training en hulpverlening, volgt op dit moment de cursus die gegeven wordt. De eerste reacties zijn uiterst positief. De methodiek is voor hem helpend en ondersteunend in zijn werken met jongeren en hun ouders. De sterke nadruk op gewelddoos aanwezig zijn of verzet plegen in escalerende of dreigend escalerende situaties, werkt inspirerend. Naar aanleiding van de cursus zal IKOS niet alleen aandacht geven aan het zgn. laatste gedrag van de jongeren waar zij vaak mee aangemeld worden, maar ook zal IKOS meer aandacht gaan geven aan ouders.

